

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****KAHİR BATEYİ ÖZTÜRÜN BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası	: 2018/26771
Karar Tarihi	: 2/3/2022
Başkan	: Kadir ÖZKAYA
Üyeler	: Engin YILDIRIM M. Emin KUZ Basri BAĞCI Kenan YAŞAR
Raportör	: Selçuk KILIÇ
Başvurucu	: Kahir Bateyi ÖZTÜRÜN
Vekili	: Av. Ümit AVCI

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, iş akdinin feshedilmesine karşı açılan davada esasa etkili iddialar karşılanmaksızın karar verilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 17/8/2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Van Büyükşehir Belediyesi (Belediye), M. Ltd. Şti. ve A. A.Ş.nin (Şirketler) oluşturduğu adi ortaklıkla 1/3/2016 tarihinde 49 işçi için 36 ay süreli hizmet alım sözleşmesi imzalamıştır. Başvurucu bu şirketlerin işçisi olarak Belediyeye hizmet vermekte iken Belediye 1/3/2017 tarihinde anılan adi ortaklıkla olan sözleşmeyi sonlandırmıştır. Belediyenin söz konusu sözleşmenin menfaatlerini önemli ölçüde ihlal ettiği gerekçesine dayanarak sözleşmeyi sonlandırdığı anlaşılmıştır.

9. Başvurucu 3/4/2017 tarihinde iş akdinin geçerli bir nedene dayanmadan feshedildiğini belirterek Belediye ve Şirketler aleyhine Van 1. İş Mahkemesinde (Mahkeme) 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 20. maddesi uyarınca işe iade davası açmıştır. Başvurucu, 4857 sayılı Kanun'un 18. maddesinde belirtilen geçerli fesih sebeplerinin bulunmadığını ileri sürmüştür ve aynı Kanun'un 21. maddesi uyarınca bu durumun tespiti ile işe iadesine karar verilmesi talebinde bulunmuştur. Davalı Belediye cevap dilekçesinde; davayı kabul etmediklerini, başvurusunun alt işveren olan diğer davalıların bünyesinde çalıştığını, hizmet alım sözleşmesinin mevzuat kapsamında haklı olarak feshedildiğini, başvurusunun iş sözleşmesinin taraflarınca sonlandırılmadığını ve davanın reddi gerektiğini ileri sürmüştür.

10. Mahkeme 5/12/2017 tarihli kararıyla davanın reddine hükmetmiştir. Kararın gerekçesinde Belediye tarafından Şirketlerle imzalanan hizmet alım sözleşmesinin, menfaatinin önemli ölçüde ihlal edildiğinin belirlenmesinden dolayı Belediye tarafından 31/10/2016 tarihinde kararlaştırılan ve 22/11/2016 tarihli ve 29896 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 677 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (677 sayılı KHK) 8. maddesi uyarınca feshedildiği, başvurusunun iş akdinin yasal düzenleme kapsamında sona erdirildiği, yasal yetki nedeniyle fesihlerde 4857 sayılı Kanun'un 18. ve devamı maddeleri uyarınca geçersizlik koşulları aranmayacağı ve iş akitlerinin geçerli nedenle feshedildiğinin kabulünün gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesinin (Bölge Adliye Mahkemesi) 24/10/2017 tarihli ve E.2017/2160, K.2017/1464 sayılı kararının emsal mahiyette olduğu hususuna yer verilmiştir.

11. Başvurucu, karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstinaf dilekçesinde, iş akdinin feshinin 677 sayılı KHK kapsamında değerlendirilmesinin hukuken mümkün olmadığını, asıl işveren konumunda olan Belediye tarafından hizmet alım sözleşmesinin feshedilmesinin alt işverenler tarafından iş akdinin feshine gerekçe olarak kabul edilemeyeceğini, 677 sayılı KHK uyarınca iş akdinin feshedilmesinde geçersizlik koşullarının aranmayacağı yönündeki mahkeme gerekçesinin hukuka uygun olmadığını, fesih işleminin feshin son çare olması ilkesi çerçevesinde yapılmadığını belirtmiştir.

12. Bölge Adliye Mahkemesi 15/2/2018 tarihli kararı ile istinaf başvurusunun esaslan reddine temyiz kanun yolu açık olmak üzere karar vermiştir.

13. Başvurucu, Bölge Adliye Mahkemesi kararına karşı temyiz yoluna başvurmuş; istinaf dilekçesinde dile getirdiği hususları temyiz dilekçesinde de ileri sürmüştür.

14. Temyiz istemini inceleyen (kapatılan) Yargıtay 22. Hukuk Dairesi (Daire) tarafından 12/10/2017 tarihli ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi gereğince 4857 sayılı Kanun'un 20. maddesi uyarınca açılan fesih bildirimine itiraz davalarında verilen kararlar hakkında temyiz yoluna başvurulamayacağı hususu vurgulanmıştır. Yine 7036 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinin (4) numaralı fıkrasında, ilk derece mahkemeleri tarafından bu Kanun'un yürürlüğe girdiği

tarihten önce verilen kararların karar tarihindeki kanun yoluna ilişkin hükümlere tabi olduğunun düzenlendiği belirtilmiştir. Söz konusu düzenlemeler uyarınca ilk derece mahkemelerinin 25/10/2017 tarihinden sonra verdiği işe iade davalarındaki kararlar hakkındaki Bölge Adliye Mahkemesi kararlarının kesin olduğu ve bu kararlara karşı temyiz yoluna başvurulamayacağı belirtilmiş, ilgili mevzuat hükümleri kapsamında temyiz istemlerinin reddine karar verilmiştir.

15. Nihai kararın 23/7/2018 tarihinde tebliğinin ardından başvuru süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

16. 4857 sayılı Kanun'un "Tanımlar" kenar başlıklı 2. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran diğer işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişkiye asıl işveren-alt işveren ilişkisi denir. Bu ilişkide asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak bu Kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur.

...

... Hizmet alınma dayanak teşkil edecek sözleşme ve şartnamelere;

a) İşe alınacak kişilerin belirlenmesi ve işten çıkarma yetkisinin kamu kurum, kuruluşları ve ortaklıklarına bırakılması,

b) Hizmet alım sözleşmeleri çerçevesinde ya da geçici işçi olarak aynı iş yerinde daha önce çalışmış olanların çalıştırılmasına devam olunması,

yönünde hükümler konulamaz."

17. 4857 sayılı Kanun'un "Feshin geçerli sebebe dayandırılması" kenar başlıklı 18. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Otuz veya daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde en az altı aylık kıdemli olan işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesini fesheden işveren, işçinin yeterliliğinden veya davranışlarından ya da işletmenin, işyerinin veya işin gereklerinden kaynaklanan geçerli bir sebebe dayanmak zorundadır. ..."

18. 4857 sayılı Kanun'un "Sözleşmenin feshinde usul" kenar başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"İşveren fesih bildirimini yazılı olarak yapmak ve fesih sebebini açık ve kesin bir şekilde belirlemek zorundadır.

Hakkındaki iddialara karşı savunmasını almadan bir işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesi, o işçinin davranışı veya verimi ile ilgili nedenlerle feshedilemez. Ancak, işverenin 25 inci maddenin (II) numaralı bendi şartlarına uygun fesih hakkı saklıdır."

19. 4857 sayılı Kanun'un "Fesih bildirimine itiraz ve usulü" kenar başlıklı 20. maddesinin olay tarihinde yürürlükte olan hâliyle ilgili kısmı şöyledir:

"İş sözleşmesi feshedilen işçi, fesih bildiriminde sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli bir sebep olmadığı iddiası ile fesih bildirimünün tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde iş mahkemesinde dava açabilir.

...

Feshin geçerli bir sebebe dayandığını ispat yükümlülüğü işverene aittir. İşçi, feshin başka bir sebebe dayandığını iddia ettiği takdirde, bu iddiasını ispatla yükümlüdür.

..."

20. 4857 sayılı Kanun'un "Geçersiz sebeple yapılan feshin sonuçları" kenar başlıklı 21. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"İşverence geçerli sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli olmadığı mahkemece veya özel hakem tarafından tespit edilerek feshin geçersizliğine karar verildiğinde, işveren, işçiyi bir ay içinde işe başlatmak zorundadır. İşçiyi başvurusu üzerine işveren bir ay içinde işe başlatmaz ise, işçiyi en az dört aylık ve en çok sekiz aylık ücreti tutarında tazminat ödemekle yükümlü olur.

Mahkeme veya özel hakem feshin geçersizliğine karar verdiğinde, işçinin işe başlatılmaması halinde ödenecek tazminat miktarını da belirler.

Kararın kesinleşmesine kadar çalıştırılmadığı süre için işçiyi en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer hakları ödenir.

...

İşçi kesinleşen mahkeme veya özel hakem kararının tebliğinden itibaren on işgünü içinde işe başlamak için işverene başvuruda bulunmak zorundadır. İşçi bu süre içinde başvuruda bulunmaz ise, işverence yapılmış olan fesih geçerli bir fesih sayılır ve işveren sadece bunun hukuki sonuçları ile sorumlu olur."

21. 4857 sayılı Kanun'un "İşverenin haklı nedenle derhal fesih hakkı" kenar başlıklı 25. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Süresi belirli olsun veya olmasın işveren, aşağıda yazılı hallerde iş sözleşmesini sürenin bitiminden önce veya bildirim süresini beklemeksizin feshedebilir:

I- Sağlık sebepleri

...

II- Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve henzerleri

...

III- Zorlayıcı sebepler:

...

IV- İşçinin gözetilmesine alınması veya tutuklanması halinde devamsızlığın 17 nci maddedeki bildirim süresini aşması.

İşçi feshin yukarıdaki bentlerde öngörülen sebeplere uygun olmadığı iddiası ile 18, 20 ve 21 inci madde hükümleri çerçevesinde yargı yoluna başvurabilir."

22. 7036 sayılı Kanun'un "*Temyiz edilemeyen kararlar*" kenar başlıklı 8. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Diğer kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, aşağıda belirtilen dava ve işlerde verilen kararlar hakkında temyiz yoluna başvurulamaz:

a) 4857 sayılı Kanunun 20 nci maddesi uyarınca açılan fesih bildirimine itiraz davalarında verilen kararlar.

..."

23. 7036 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinin (4) numaralı fıkrası şöyledir:

"İlk derece mahkemeleri tarafından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen kararlar, karar tarihindeki kanun yoluna ilişkin hükümlere tabidir."

24. 677 sayılı KHK'nın "*İptal edilecek ihaleler*" kenar başlıklı 8. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 45 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre belediye başkanı veya başkan vekili görevlendirilen belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile sermayesinin %50'sinden fazlası bu belediyelere ait ortaklıklarda, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre imzalanan her türlü mal veya hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin sözleşmelerdeki yüklenicilerin, terör örgütlerine iltisakı veya bunlarla irtibatı olduğunun Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından bildirilmesi ya da imzalanan bu sözleşmeler nedeniyle belediye menfaatinin önemli ölçüde ihlal edildiğinin belirlenmesi halinde bu sözleşmeler belediye başkanı veya belediye başkan vekili tarafından tek taraflı olarak resen feshedilir."

25. 677 sayılı KHK, 6/2/2018 tarihli ve 7083 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 8/3/2018 tarihli ve 30354 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesi sonucunda aynı şekilde kanunlaşmıştır.

2. Yargıtay Kararları

26. Dairenin 31/5/2018 tarihli ve E.2018/7470, K.2018/13941 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Somut olayda, güvenlik görevlisi olarak çalışan davacının iş sözleşmesi, davahlar arasındaki özel güvenlik alımı işine dair sözleşmenin davalı asıl işveren ... tarafından feshedilmesi sebebiyle diğer davalı alt işverence feshedilmiştir. Davahlar arasındaki özel güvenlik alımı işine dair sözleşmenin sona erdirilmesine yönelik işveren kararı işletmesel karar niteliğinde olup yukarıdaki açıklamalarda da belirtildiği üzere yerindelik denetimine tabi değildir. Dosya içeriğine göre davahlar arasındaki özel güvenlik alımı işine dair sözleşmenin sona ermesinden sonra aynı işyerinde ihaleyi kazanan firma ile davalı alt işveren arasında herhangi bir organik bağın varlığı iddia ve ispat edilmemiştir. Bu durumda davahlar arasındaki özel güvenlik alımı işine dair sözleşmenin sona erdirilmesi nedeniyle davalı alt işveren şirketinde istihdam fazlalığının ortaya çıkması kaçınılmaz olup yargısal denetimin sadece feshin son çare olması ilkesi kapsamında yapılması gerekmektedir. Bu doğrultuda davahlar arasındaki özel güvenlik alımı işine dair sözleşmenin sona erdiği tarihte davalı alt işverenin başka işyerlerinin olup olmadığı ve davacının bu işyerlerinde değerlendirilme imkanının bulunup bulunmadığının belirlenmesi söz konusu ilkenin uygulanması noktasında önem arz etmektedir. Mahkemece bu yönde gerekli inceleme ve araştırma yapılmaksızın eksik inceleme ile karar verilmesi hatalı olmuştur. Yapılacak iş, davalı şirketin feshi tarihinde davacıyı çalıştırabileceği başka işyerlerinin olup olmadığı, bu işyerlerine feshi tarihinden kısa bir süre önce ve sonra davacı ile aynı vasıflarda yeni işçi alımı yapıp yapılmadığı araştırılarak, davacıyı çalıştırabileceği başka işyeri ve yeni işçi alımı yok ise davahlar arasındaki özel güvenlik alımı işine dair sözleşmenin sona ermesine ilişkin bu durumun geçerli feshi sebebi oluşturacağı kabul edilerek davanın reddine, var ise de feshin son çare olma ilkesine uyulmadan yapılan feshin geçersizliğine karar vermekten ibarettir.

Ayrıca Bölge Adliye Mahkemesi karar gerekçesinde emsal kabul edilen, Dairemizin 09.06.2016 tarihli ve 2016/13729 esas 2016/17170 karar sayılı onama kararında feshi gerekçesi farklı olduğundan emsal nitelikte kabul edilmesi doğru değildir. Yine Dairemizin 06.10.2016 tarihli 2016/25510 esas 2016/22639 karar sayılı ve 2016/25507 esas 2016/22636 karar sayılı kararları açısından ise, gerek emsal nitelikte belirtilen kararların gerekse dosya içeriğinin Dairemizce yeniden değerlendirilmesi neticesinde davahlar arasındaki hizmet alımı sözleşmesinin sona erdirilmesinin işletmesel karar niteliğinde olduğu kararın yerindelik denetimine tabi olmaması nedeniyle sadece feshin son çare olması ilkesi kapsamında araştırma ve inceleme yapılması gerekliliği karşısında görüş değişikliği yoluna gidilmiştir.

... Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının, yukarıda yazılı sebepten dolayı BOZULARAK ORTADAN KALDIRILMASINA..."

27. Dairenin 7/3/2019 tarihli ve E.2018/12073, K.2019/5491 sayılı, 31/5/2018 tarihli ve E.2018/7469, K.2018/13940 sayılı, 23/6/2017 tarihli ve E.2017/35708, K.2017/15429 sayılı, 25/5/2017 tarihli ve E.2017/34553, K.2017/12161 sayılı kararları da yukarıda alıntısı yapılan karar (bkz. § 26) ile benzer uyumsuzluklara ilişkin olup benzer gerekçeye sahiptir.

B. Uluslararası Hukuk

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

28. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Adil yargılanma hakkı" kenar başlıklı 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes davasının medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyumsuzluklar[ın] ... esası konusunda karar verecek olan ... bir mahkeme tarafından ... görülmesini isteme hakkına sahiptir..."

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

29. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) bir yargılamada hak ve özgürlüklerin gerçek anlamda korunabilmesi için davaya bakan mahkemelerin tarafların dayanaklarını, iddialarını ve delillerini etkili bir biçimde inceleme görevi olduğunu belirtmektedir (*Dulaurans/Fransa*, B. No: 34553/97, 21/3/2000, § 33). AİHM mahkemelerin davaya yaklaşıma yönteminin başvuruçuların iddialarına yanıt vermekten ve temel şikâyetlerini incelemekten kaçınmaya neden olduğunu tespit ettiği durumları, davanın hakkaniyete uygun bir biçimde incelenme hakkı yönünden Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlali olarak nitelendirmektedir (*Kuznetsov/Rusya*, B. No: 184/02, 11/4/2007, §§ 84, 85).

30. AİHM ayrıca derece mahkemelerinin kararların yapısı ve içeriği ile ilgili olarak özellikle delillerin kabulü ve değerlendirilmesinde geniş bir takdir yetkisine sahip olduğunu pek çok kararında yinelemiştir (*Van Mechelen ve diğerleri/Hollanda*, B. No: 21363/93, 21364/93, 21427/93 ve 22056/93, 23/4/1997, § 50; *Barbera Messegue ve Jabardo/İspanya*, B. No: 10590/83, 6/12/1988, § 68). Bu bağlamda temel hak ve özgürlüklerin ihlali sonucunu doğuracak derecede ve keyfî olmadıkça belirli bir kanıt türünün kabul edilebilir olup olmadığına ve değerlendirme şekline karar vermenin ilk derece mahkemelerinin görevi olduğunu vurgulamaktadır (*Garcia Ruiz/İspanya*, B. No: 30544/96, 21/1/1996, § 28; *S.N./İsveç*, B. No: 34209/96, 2/7/2002, § 44).

31. Bunun yanı sıra AİHM, derece mahkemelerinin kendilerine sunulan tüm iddialara yanıt vermek zorunda olmamakla birlikte somut davanın özelliğine göre esas sorunları incelemiş olduğunun açık ya da zımnî anlaşılabilir bir şekilde gerekçeli kararında yer almasına önem vermektedir (*Boldea/Romanya*, B. No: 19997/02, 15/2/2007, § 30; *Hiro Balani/İspanya*, B. No: 18064/91, 9/12/1994, § 27). Zira mahkemelerin tarafların temyiz hakkını kullanabilmeleri için gerekli olan "kararlarını hukuken geçerli hangi temele dayandırdıklarını yeterince açıklama" yükümlülüğü altında bulduklarını belirtmektedir (*Hadjianastassiou/Yunanistan*, B. No: 12945/87, 16/12/1992, § 33).

32. Ayrıca kanun yolu mahkemelerince verilen karar gerekçelerinin ayrıntılı olmaması da söz konusu hakkın ihlal edildiği şeklinde yorumlanmamalıdır. Kanun yolu mahkemelerince verilen bu tür kararların ilk derece mahkemesi kararlarında yer verilen gerekçelerin kabul edilmiş olduğu şeklinde yorumlanması gerekmektedir (*Garcia Ruiz/İspanya*, § 26).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

33. Anayasa Mahkemesinin 2/3/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

34. Başvurucu, bireysel başvuru harç ve giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğunu belirterek adli yardım talebinde bulunmuştur.

35. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Şerif Ay* (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurusunun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

36. Başvurucu; derece mahkemesince KHK maddelerine dayanılarak muğlak ve kalıp ifadelerle hüküm kurulduğunu, mahkeme hükmündeki hukuka aykırılıklar belirtilerek istinaf ve temyiz mercilerine başvuruda bulunulduğunu, kararlarda bariz takdir hatasının söz konusu olduğunu, emredici nitelikteki yasal koşullara uyulmaksızın iş akdinin feshedildiğini, kanuna aykırı hususlara istinaf ve temyiz mercilerinin keyfi olarak sessiz kaldığını belirterek adil yargılanma ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca terör örgütüyle iltisakının söz konusu olmadığını, hakkında bu hususa yönelik kesinleşen bir ceza yargılamasının bulunmadığını, aksi durumunun ispat külfetinin karşı tarafta olduğunu belirtmiş; mahkemenin aksi yöndeki hükmü nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğini savunmuştur.

37. Bakanlık görüşünde, başvurusunun iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra başvuru hakkında alınan tedbirlerin olağanüstü hâl döneminde alınması nedeniyle, yapılacak incelemede Anayasa'nın 15. maddesinin dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

2. Değerlendirme

38. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru yolda ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

39. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddialarının gerekçeli karar hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Şirketlerle yapılan hizmet alım sözleşmesinin Belediyeyi zarara uğrattığı gerekçesiyle Belediye tarafından sona erdirildiğinden ve hizmet alım sözleşmesi sona erdirilirken başvuru ile ilgili bir değerlendirmede bulunulmadığından masumiyet karinesi yönünden ayrı bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

40. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

41. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiş ancak gerekçeli karar hakkından açıkça söz edilmemiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 36. maddesine "...ile adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Nitekim Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının kapsamına gerekçeli karar hakkının da dâhil olduğu AİHM'in birçok kararında vurgulanmıştır. Dolayısıyla Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının gerekçeli karar hakkı güvencesini de kapsadığının kabul edilmesi gerekir (*Abdullah Topçu*, B. No: 2014/8868, 19/4/2017, § 75).

42. Anayasa'nın 141. maddesinin üçüncü fıkrasında da "*Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır.*" denilerek mahkemelere kararlarını gerekçeli yazma yükümlülüğü yüklenmiştir. Anayasa'nın bütünlüğü ilkesi gereği anılan Anayasa kuralı da gerekçeli karar hakkının değerlendirilmesinde gözönünde bulundurulmalıdır (*Abdullah Topçu*, § 76).

43. Gerekçeli karar hakkı, kişilerin adil bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve denetlemeyi amaçlamaktadır. Bu hak, tarafların muhakeme sırasında ileri sürdükleri iddialarının kurallara uygun biçimde incelenip incelenmediğini bilmeleri ve demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (*Sencer Başat ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

44. Mahkemelerin anılan yükümlülüğü, yargılamada ileri sürülen her türlü iddia ve savunmaya karar gerekçesinde ayrıntılı şekilde yanıt verilmesi gerektiği şeklinde anlaşılamaz. Ancak derece mahkemeleri, kendilerine sunulan tüm iddialara yanıt vermek zorunda değilse de (*Yasemin Ekşi*, B. No: 2013/5486, 4/12/2013, § 56) davanın esas sorunlarının incelenmiş olduğu gerekçeli karardan anlaşılmalıdır.

45. Bir kararda tam olarak hangi unsurların bulunması gerektiği davanın niteliğine ve koşullarına bağlıdır. Muhakeme sırasında açık ve somut bir biçimde öne sürülen iddia ve savunmaların davanın sonucuna etkili olması, başka bir deyişle davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte bulunması hâlinde davayla doğrudan ilgili olan bu hususlara mahkemelerce makul bir gerekçe ile cevap verilmesi gerekir (*Sencer Başat ve diğerleri*, §§ 35, 39).

46. Ayrıca kanun yolu incelemesi yapan mercinin yargılamayı yapan mahkemenin kararını uygun bulması hâlinde bunu ya aynı gerekçeyi kullanarak ya da bir atıfla kararına yansıtması yeterlidir. Burada önemli olan husus temyiz mercisinin bir şekilde temyizde dile getirilmiş ana unsurları incelediğini, derece mahkemesinin kararını inceleyerek onadığını ya da bozduğunu göstermesidir (*Yasemin Ekşi*, § 57).

47. Derece mahkemesi kararında esaslı iddiaların karşılanmaması veya bu iddialara makul bir gerekçe ile cevap verilmemesi hâlinde ise kanun yolu incelemesi yapan mercinin -aynı iddiaların kendisi önünde de ileri sürülmesi hâlinde- ilgili iddialara yönelik atf

yapacağı bir ilk derece mahkemesi değerlendirmesi söz konusu olmayacaktır. Bu durumda kanun yolu incelemesi yapan mercinin davayla doğrudan ilgili olan bu hususları ayrıca değerlendirerek makul bir gerekçe ile cevap vermesi anayasal yükümlülük gereğidir (Ümmügülüm Salgar, B. No:2016/12847, 21/10/2021, § 69).

48. Öte yandan bireysel başvuru yolunun ikincillik niteliği gereği, ilgili mevzuatı yorumlamak derece mahkemelerinin görevi olup Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuruda incelediği husus, derece mahkemelerinin gerekçelerine esas yorumun Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlükleri ihlal edip etmediğidir (Şeyma Kayaoğlu, B. No: 2014/5491, 5/7/2017, § 53).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

49. Başvuruya konu olayda Belediye ile Şirketler arasındaki hizmet alım sözleşmesi 677 sayılı KHK'nın 8. maddesi uyarınca Belediye tarafından feshedilmiş, bunun üzerine de başvuruçunun iş akdi Şirketler tarafından sonlandırılmıştır.

50. Başvurucu tarafından açılan davada Mahkeme, Belediye ile Şirketler arasındaki hizmet alım sözleşmesinin 677 sayılı KHK'nın 8. maddesi uyarınca feshedilmesi üzerine başvuruçunun iş akdinin yasal düzenleme kapsamında sona erdirildiğini, yasal yetki nedeniyle fesihlerde 4857 sayılı Kanun'un 18. ve devamı maddeleri uyarınca geçersizlik koşulları aranmayacağını ve iş akdinin geçerli nedenle olmasa dahi geçerli nedenle feshedildiğinin kabulünün gerektiğini belirterek davanın reddine hükmetmiştir (bkz. § 10).

51. İstinaf dilekçesinde başvuruçunun, iş akdinin feshinin 677 sayılı KHK kapsamında değerlendirilmesinin hukukten mümkün olmadığı, asıl işveren konumunda olan Belediye tarafından hizmet alım sözleşmesinin feshedilmesinin alt işverenler tarafından iş akdinin feshine gerekçe olarak kabul edilemeyeceği, 677 sayılı KHK uyarınca iş akdinin feshedilmesinde geçersizlik koşullarının aranmayacağı yönündeki mahkeme gerekçesinin hukuka uygun olmadığı ve fesih işleminin feshin son çare olması ilkesi çerçevesinde yapılmadığı iddialarında bulunmuştur. Başvuruçunun söz konusu iddiaları istinaf merciiince karşılanmamış, Bölge Adliye Mahkemesi benzer gerekçelerle mahkeme kararını onamıştır.

52. Başvuruçunun, mahkeme hükmündeki hukuka aykırılıkları belirterek istinaf ve temyiz mercilerine başvuruda bulunmasına karşın ilgili mercilerin hukuka aykırılıklara karşı keyfi olarak sessiz kaldığından, konuyla ilgili temel mevzuat hükümleri yok sayılarak söz konusu hükümlere açıkça aykırı şekilde karar verildiğinden yakınmaktadır. Yukarıda yer verilen genel ilkeler kapsamında öncelikle başvuruçunun belirtilen iddialarının davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte esaslı iddialar olup olmadığı ve söz konusu iddiaların açıkça cevaplandırılmasının gerekip gerekmediği incelenmelidir.

53. Somut olayda, Şirketlerle arasında yapılan hizmet alım sözleşmesi 677 sayılı KHK'nın 8. maddesi uyarınca menfaatlerini önemli ölçüde ihlal ettiği gerekçesiyle Belediye tarafından feshedilmiştir. Bununla birlikte Belediye ile Şirketler arasındaki hizmet alım sözleşmesinin feshedilmesi bu başvurunun konusunu oluşturmamaktadır. Başvurunun konusu, Belediye ile Şirketler arasındaki hizmet alım sözleşmesinin feshedilmesi üzerine başvuruçunun Şirketlerle olan iş akdinin sonlandırılmasıdır. Yani Şirketlerin Belediye ile yaptığı hizmet alım sözleşmesinin feshedilmesi üzerine başvuruçunun ile Şirketler arasındaki iş akdi de feshedilmiştir.

54. Yukarıda yer verilen Yargıtay kararlarında, asıl işveren ile alt işveren arasındaki hizmet alım sözleşmesinin feshedilmesi sebebiyle çalışanın iş akdinin feshedilmesi durumunda feshin son çare olması ilkesi kapsamında yargısal denetimin yapılması ve feshin son çare olma ilkesine uyulmadan yapıldığının tespiti durumunda feshin geçersizliğine karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir (bkz. §§ 26, 27). Buna karşın somut olayda mahkeme kararında ve bu karara yönelik istinaf başvurusunu reddeden Bölge Adliye Mahkemesi kararında, olağanüstü hâl kapsamında çıkarılan KHK ile verilen yetkiye bağlı olarak asıl işveren ile alt işveren arasındaki hizmet alım sözleşmesinin sona erdirilmesi hâlinde sözleşmesi son bulan alt işverence yapılan iş akdi fesihlerinde yasal yetki nedeniyle 4857 sayılı Kanun'un 18. ve devamı maddeleri uyarınca geçerlilik koşullarının aranmayacağını kabul edildiği ifade edilmiş; buna karşın söz konusu kabulün dayanağı açıklanmamıştır.

55. 677 sayılı KHK'nın 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasında (bkz. § 24) 4735 sayılı Kanun'a göre imzalanan her türlü mal veya hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin sözleşmeler nedeniyle belediye menfaatinin önemli ölçüde ihlal edildiğinin belirlenmesi hâlinde bu sözleşmelerin belediye başkanı veya belediye başkanvekili tarafından tek taraflı olarak resen feshedilebileceği düzenlenmiştir. Bunun yanında söz konusu hükümde ilgili belediyeye hizmet veren alt işverende çalışan işçilere yönelik bir düzenleme ise yapılmamıştır. Ayrıca anılan KHK hükmü ile hizmet alım sözleşmesinin feshi işlemine yönelik yargı denetimi kapatılmadığı gibi alt işverenin işçilerinin işe iade davası açmalarını sınırlayan bir kurala yer verilmediği de görülmektedir. Bir başka deyişle KHK hükmünde söz konusu şirketlerin işçilerinin işe iade davası açamayacağı yönünde açık veya zımnî bir kurala yer verilmemiştir.

56. Başvurucu, iş akdinin KHK kapsamında feshedildiği yönündeki davalı beyanları yeterli görülerek ve bu beyanlara üstünlük tanınarak davanın reddedilmesinden şikâyet etmektedir.

57. Mahkemenin gerekçesinde her ne kadar yasal yetki nedeniyle feshin geçerli nedene dayandığı belirtilmiş ise de hizmet alım sözleşmesinin Belediyece feshedilmesinin ilgili *belediyeye hizmet veren alt işverende çalışan işçiler* yönünden ne şekilde uygulanacağına yönelik 677 sayılı KHK'da herhangi bir düzenleme bulunmamasına ve alt işverende çalışan işçilerin işe iade davası açmalarını sınırlayan bir kurala da yer verilmemesine karşın neden söz konusu düzenlemenin başvurusunun iş akdinin feshine yasal dayanak olarak kabul edildiği ve başvurusunun iş akdinin geçerli nedenle feshi sonucunu doğurduğu hususlarına yönelik bir irdeleme ve açıklama yapılmamış, -söz konusu kararın onanmasına yönelik Bölge Adliye Mahkemesi kararında da bir açıklama yapılmamıştır- gerekçe oluşturulmamıştır.

58. Buna göre başvurusunun iddialarının -yukarıda yer verilen Yargıtay kararları da gözönünde bulundurulduğunda- davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte esaslı iddialar olduğu açıktır. Dolayısıyla başvurusunun söz konusu iddialarını mahkemeler önünde ileri sürebilme imkânına sahip olması ile birlikte gerekçeli karar hakkı uyarınca mahkemelerin de kararlarında esaslı iddiaları karşılaması gerekmektedir.

59. Somut olayda ise sonuca etkili olabilecek söz konusu temel argümanların Mahkemece incelenmediği ve gerekçeli kararda anılan hususlara yönelik herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda uyuşmazlığa yönelik temel meseleler Mahkemece gerekçeli kararda tartışılmamıştır.

60. Yine başvuruçunun esaslı iddialarını istinaf dilekçesinde dile getirdiği, buna karşın istinaf merciiince söz konusu hususlara yönelik hiçbir açıklama yapılmadığı ve gerekçe oluşturulmadığı görülmüştür. Kural olarak derece mahkemesi kararında esasa ilişkin hususlarda yeterli gerekçe bulunması hâlinde istinaf merciiince bu karara atıf yapılarak değerlendirme yapılması makul görülebilir. Derece mahkemesi kararında gerekçe bulunmadığı hâllerde ise başvuruçunun tarafından ileri sürülen esaslı itirazların istinaf mercii tarafından gerekçeli bir şekilde karşılanması gerekir. Somut olayda başvuruçunun temel iddialarının Mahkemece kararda tartışılmamasına ve gerekçe oluşturulmamasına rağmen başvuruçunun esaslı iddialarının istinaf mercii tarafından da karşılanmadığı görülmüştür. Bu durumun yargılamayı bir bütün hâlinde adil olmaktan çıkardığı değerlendirilmiştir.

61. Açıklanan gerekçelerle başvuruçunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Diğer İhlal İddiaları

1. Başvuruçunun İddiaları

62. Başvuruçunun, iş akdinin yazılı fesih kuralına uyulmaksızın feshedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

63. Somut başvuruya konu mahkeme kararının Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında gerekçeli karar hakkını ihlal ettiği sonucuna varıldığından başvuruçunun ileri sürdüğü mülkiyet hakkının ihlal edildiğine yönelik şikâyet hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

D. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

64. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasında düzenlenen bireysel başvuruya özgü yeniden yargılama kurumunun özelliklerine ilişkin kapsamlı açıklamalar için bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri* (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

65. Öte yandan ihlalin niteliğine göre yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvuruçunun tazminat talepleri kabul edilmemiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Van 1. İş Mahkemesine (E.2017/374, K.2017/1171) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

F. 4.500 TL vekâlet ücretinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 2/3/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.